

Pomoce metodyczne na lekcji języka niemieckiego

Pomoce omówione w tym artykule:

1. Odtwarzacz płyt CD.
2. Kserokopiarka
3. Rzutnik obrazów na folii i na papierze
4. Tablice deklinacyjne i koniugacyjne
5. Tablice ze scenkami rodzajowymi, historyjkami obrazkowymi, wystrojem pomieszczeń itp.
6. Odtwarzacz wideo
7. Komputer multimedialny
8. Białe tablice do pisania ścieralnymi pisakami
9. Tablice z przyczepianymi arkuszami papieru
10. Zestaw słowników

Stosowanie pomocy metodycznych na lekcjach języków obcych to dość kontrowersyjny jak dla mnie temat zwykle w kularach szkoły nie poruszany, a to ze względu najczęściej na brak środków finansowych, które to skutecznie mogłyby polepszyć i ułatwić pracę nauczyciela. W naszym życiu już od dawna goszczą media elektroniczne, wielu uczniów posiada własne komputery osobiste, a większość z nich potrafi z takich komputerów korzystać (nawet jeśli głównym sposobem wykorzystania przez nich komputerów jest rozrywka). Żyjemy w czasach, kiedy naszą rzeczywistością zaczyna coraz skuteczniej władać sieć Internetu. Rzeczywistość ta jednak zdecydowanie bardzo wolno wkracza w mury szkoły. Dyrektorzy szkół, kuratorzy, metodycy nauczania i większość nauczycieli spokojnie toleruje fakt, że nauka języków obcych odbywa się u nas ciągle jeszcze przy pomocy czarnej tablicy i kredy. Jeżeli trafi się nawet ktoś odważniejszy, kto zażąda dostępu do innych pomocy dydaktycznych, niż te dwa wyżej wymienione, natrafia na mur ignorancji, niechęci i niemożności. Włodarze zasłaniają się brakiem funduszy, a metodycy opowiadają jak to dobrze można nauczyć, mając do dyspozycji bez ograniczeń - kserokopiarkę, video, komputer itp.

Wobec zaistniałej sytuacji biję na alarm. Aby potwierdzić nie tylko użyteczność, ale i konieczność stosowania pomocy dydaktycznych dla osiągnięcia zadowalających wyników, omówię tutaj te najbardziej przydatne i najchętniej przez nas, nauczycieli, widziane pomoce.

1. Odtwarzacz płyt CD

Nauczanie języków obcych bez możliwości odsłuchania tekstów pomocniczych nagranych na płytach CD jest stratą czasu.

W tym miejscu może paść pytanie, dlaczego magnetofon jest dla nauczyciela taki niezbędny, dlaczego nie może on sam czytać tekstów, z którymi uczniowie mają pracować.

Oto powody:

- po pierwsze: nauczyciel gardło ma tylko jedno. Nauczyciel powinien dbać o swoje struny głosowe;

- po drugie: nie jest dla uczących się korzystne, jeśli wszystkie swe nawyki artykulacyjne przejmują od jednej osoby, jeśli wszystkie słowa, które poznają słyszą z jednych i tych samych ust. W przyszłości będą oni mieli prawdopodobnie kłopoty z rozumieniem tego, co się do nich mówi, jeśli mówiącym będzie ktoś inny, niż ich lektor;

- po trzecie: ćwiczenia na rozumienie ze słuchu nie polegają jedynie na odsłuchaniu (lub przeczytaniu) uczącym się jakiejś historyjki i omówieniu nowych słówek. Ćwiczenia przygotowywane obecnie na płytach CD to bardzo często dialogi, więc czytanie ich przez jedną osobę jest bezsensowne. Często nie chodzi w nich o zwykłe zrozumienie fabuły, lecz o rozwiązanie kompleksu ćwiczeń, które przeważnie obejmują leksykę, składnię, słowotwórstwo, rozmaite transformacje tekstowe, koniugację, deklinację itp. Ćwiczenia takie bardzo często nie stanowią wcale klasycznego nagrania tekstu obcojęzycznego, często są to rozmaite wariacje jednego tekstu, teksty z lukami, autentyczne nagrania na przykład z lotniska, dworca kolejowego, supermarketu itp.

- po czwarte: w ćwiczeniach na rozumienie ze słuchu chodzi przede wszystkim o to, aby uczący się słuchali, a nie czytali dany tekst. Jeżeli nauczyciel czyta tekst zamieszczony w podręczniku, uczniowie często zagląдают do tego tekstu, co psuje intencje takiego ćwiczenia. Jeśli ćwiczenie odtwarzane jest z magnetofonu, problem ten najczęściej znika, ponieważ większość nowoczesnych podręczników nie dubluje tekstów w podręczniku i na kasecie;

- po piąte: ćwiczenia na rozumienie ze słuchu bazują niekiedy na tekstach artystycznych - wierszach, piosenkach itp. Wszystkie te powody wykluczają zastąpienie magnetofonu przez struny głosowe nauczyciela.

2. Kserokopiarka

O ile odtwarzacz płyt CD stanowi ten rodzaj pomocy, bez której nowoczesna lekcja języka obcego absolutnie obejść się nie może, o tyle dostęp do kserokopiarki jest dla nauczyciela tego przedmiotu nie tylko ogromnym ułatwieniem w kształtowaniu i płynnym prowadzeniu lekcji, ale również pozwala podnieść efektywność oraz przyspieszyć nauczanie języka obcego.

Kserokopiarka służy najczęściej do powielania dla grup językowych materiałów dodatkowych. Robią to oczywiście nauczyciele, którzy dostrzegają potrzebę urozmaicenia swoich lekcji takimi materiałami. W obecnych czasach nie można nauczać języka obcego przy pomocy jednego tylko podręcznika, choćby był on nawet najlepszy i najnowocześniejszy. Młodzież, mając wokół tak wiele kolorowych zabawek i możliwości miłego spędzania czasu szybko się nudzi. Uczniowie patrzą na wszystko przez pryzmat zabawy, czy tego chcemy, czy nie. Dlatego, aby zwolnić naturalny proces znużenia nauczaniem, trzeba często zmieniać metody i pomoce, często sięgać do materiałów pomocniczych, nie bać się nowinek dydaktycznych i technicznych, ciągle się doskonalić w nauczycielskim rzemiośle. Jeśli nauczycielowi nie umożliwi się chociaż w minimalnym stopniu dostępu do tychże pomocy, nie można oczekiwać, że będzie on nauczycielem

dobrym. Mając dziś dostęp do komputera oraz Internetu można znajdować w sieci najnowsze artykuły, gotowe ćwiczenia i wykorzystywać je na swoich lekcjach. Można dodatkowo opracować ćwiczenia, podnosić i obniżać ich stopień trudności, na ich podstawie można samemu przygotowywać podobne ćwiczenia. Można układać testy sprawdzające dopasowane dokładnie do poziomu zaawansowania grupy. Można nawet skanować wybrane rysunki potrzebne na zajęciach, można je łączyć z innymi rysunkami i tekstami.

3. Rzutnik obrazów na folii i na papierze

To kolejna z tych pomocy, które gdyby były, mogły by zdziałać cuda. Zwykle jednak ich nie ma i trzeba sobie radzić bez nich. Rzutnik można wykorzystać przy:

- a) szybkich ćwiczeniach gramatycznych - nie trzeba wtedy rozdawać kopii ćwiczenia i czekać, aż grupa się z nim zapozna. Wyświetlanie ćwiczenia na tablicy lub czystej ścianie wymusza uwagę. Jest to bardzo sprawdzony patent. Szybciej idzie też rozwiązywanie danego ćwiczenia, ponieważ uczniowie całą uwagę poświęcają myśleniu nad rozwiązaniem, a nie na przykład pisaniu po teście;
- b) uczeniu się piosenki - możemy szybko rzucić tekst na ścianie, uczniowie nie muszą pisać tego tekstu, a i w wolnej chwili można szybko zaśpiewać poznaną już wcześniej piosenkę rzucając każdorazowo jej tekst na ścianę;
- c) opisywaniu wyglądu osób, pomieszczeń, czytaniu mapy itp. - nie trzeba stać przy danym uczniu trzymając przed nim na przykład fotografię osoby, którą ma opisać, podczas gdy reszta grupy się nudzi, ponieważ nie widzi tego, o czym mówi ten uczeń;
- d) jednorazowych ćwiczeniach na wymowę oraz czytaniu tekstów - szybko wyświetlamy tekst, uczniowie mogą czytać i ćwiczyć praktycznie natychmiast. Nie trzeba pisać, powielać itp.

Jak widać sprawne wykorzystanie rzutnika ułatwia i uatrakcyjnia pracę. Poza tym rzutnik odciąża w wielu momentach kserokopiarkę, więc jest też źródłem oszczędności. Na rynku dostępne są przede wszystkim rzutniki dla obrazów na folii, ale najlepszy do naszych celów jest rzutnik który wyświetla obrazy z papierowych kartek. Nie trzeba się wtedy martwić, jak przenieść potrzebne treści na folię. Przy rzutniku na folię nie wchodzi poza tym w rachubę wyświetlanie obrazków i zdjęć.

Rzutnik taki w klasie powinien mieć stałe miejsce na stabilnym stojaku, łatwy dostęp do sieci elektrycznej oraz zaplecze w postaci zasłon lub żaluzji.

4. Tablice deklinacyjne i koniugacyjne

Tablice takie są pomocą stosunkowo tania i można je zrobić samemu. Są przydatne na zajęciach, kiedy ćwiczy się jakiś problem gramatyczny i przez dyskretne wskazanie, o jaki przypadek, liczbę, czy rodzaj chodzi, można zachęcić ucznia do samodzielnego myślenia, ułatwić mu zrozumienie zawłości "końcówek". Dla wzrokowców jest to zresztą najszybsza metoda nauczania się deklinacji - patrzeć i zapamiętywanie.

5. Tablice ze scenkami rodzajowymi, historyjkami obrazkowymi, wystrojem pomieszczeń itp.

Pomoce te spełniają taką samą funkcję jak rzutnik, ich zaletą zaś jest fakt, że łatwiej i szybciej można do nich sięgnąć. Wadą, że trzeba je gdzieś przechowywać i w razie potrzeby wieszać.

6. Odtwarzacz wideo

Jego rola jest podobna do tej, którą spełnia odtwarzacz CD. Nie ma wprawdzie zbyt wielu specjalnych ćwiczeń na kasetach video, ale można dostać na rynku rozmaite filmy i bajki, a ćwiczenia ułożyć samodzielnie.

7. Komputer multimedialny

Komputery są coraz tańsze, a do celów nauczania nie muszą to być te najnowocześniejsze. Na rynku jest wiele specjalnych programów do nauki języków obcych. Uczeń zaś, którego uda się w ten sposób zainteresować, ma większą szansę na to, że będzie miał chęci do nauki danego języka przez czas dłuższy, niż tylko pierwszy miesiąc nauki. Z doświadczenia wiem, że uczniowie, których pierwsze lekcje języka niemieckiego były nudne, schematyczne, nieciekawe, długo potem twierdzili, że nie znoszą niemieckiego. Zapobiegajmy temu! Wykorzystujmy fakt, że młode pokolenie o wiele szybciej zapoznaje się z nowinkami technicznymi, niż my będziemy kiedykolwiek w stanie. Dajmy im zatem komputery - rzecz dla nich tak oczywistą jak dla nas zegarki na rękę.

8. Białe tablice do pisania ścieralnymi pisakami

Ich zaletą jest, że można ich używać jako ekranu dla rzutnika, oraz że można na nich pisać w wielu kolorach, co dla uczniów-wzrokowców nie jest zupełnie bez znaczenia.

9. Tablice z przyczepianymi arkuszami papieru

Tablice takie przypominają duży notes zszyty u góry. Kartki w nich są wymienne. Są przydatne przede wszystkim dlatego, że dzięki nim można często uniknąć wielokrotnego zapisywania tych samych rzeczy na tablicy (na przykład na lekcjach w grupach równoległych). Poszczególne kartki można przechowywać i traktować jako stałe pomoce przy poszczególnych zagadnieniach tematycznych. Korzyść: olbrzymia oszczędność czasu.

10. Zestaw słowników

Słowniki są najbardziej bodaj logicznym uzupełnieniem nauki języka obcego. Kojarzą się jednak głównie ze sprawdzaniem potrzebnych w danej chwili znaczeń. Tymczasem one potrafią uczyć! Umiejętność kreatywnego korzystania z poszczególnych haseł dla nabywania wiedzy językowej wymaga wprawdzie odrobiny wprawy, ale w efektywnej nauce języka obcego jest ona naprawdę nieoceniona. Nie zniechęcajmy się zatem początkowymi trudnościami i nie poprzestawajmy na pośpiesznym sprawdzaniu znaczeń pojedynczych słów. Kontakt ze słownikiem można wykorzystać do wglębnienia się w nierzadko świetnie wyjaśnione dodatkowe znaczenia, o poruszanie się w obrębie grup znaczeniowych, spożytkowanie informacji gramatycznej oraz czerpanie praktycznej wiedzy językowej z przykładów podawanych w wyjaśnieniach.

To już wszystkie pomoce dydaktyczne, które mogą być przydatne każdemu nauczycielowi języków obcego - chcącemu nauczyć skutecznie i interesująco. Najlepiej, aby znajdowały się one w jednej klasie oddanej do dyspozycji nauczyciela, będącej jego pracownią.

Opracowała: Katarzyna Fulara-Potoczny